

Kulturdepartementet  
Ku2017/01534/DISK  
103 33 Stockholm

## Nästa steg? Förslag för en stärkt minoritetspolitik (SOU 2017:60)

### Sammanfattning

Övertorneå kommun ställer sig positiv till de författningsändringar som utredningen har föreslagit.

De bedömningar som gjorts gällande att minoritetspolitiken i större utsträckning behöver inriktas på överföringen av språk och kultur mellan generationerna, samt att minoritetspolitiken behöver integreras bättre inom andra politikområden ser Övertorneå kommun som mycket positivt. Det är viktigt att språken och kulturen lever vidare mellan generationerna, och minoritetspolitiken ska inte hamna vid sidan av andra områden utan genomsyra övrig kommunal verksamhet.

Övertorneå kommun upplever att en del bestämmelser i den nuvarande lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk är svårtolkade, och de nationella minoriteternas rättigheter tillgodoses troligtvis inte fullt ut inte i hela landet. Övertorneå kommun anser därför att det är positivt att de ändringar som utredningen föreslår i många fall är tydligare och ställer högre krav på kommuner och landsting.

### Övertorneå kommuns synpunkter

#### *Överföringen av språk och kultur mellan generationerna*

Om överföringen av språk och kultur mellan generationerna inte skulle fungera, skulle minoritetsspråken komma att upphöra. I Tornedalen har det under en period varit ett glapp mellan generationerna vad gäller kunskaper i finska och meänkieli. Nu när de nationella minoriteterna, minoritetsspråken och annat lyfts fram och det arbetas mer för att synliggöra dessa, har också nyfikenheten och intresset för språken och kulturen ökat. Det är därför mycket viktigt att överföringen av språk och kultur mellan generationerna prioriteras, och att barn och unga ges särskilt fokus.

#### *Minoritetspolitiken behöver integreras bättre inom andra områden*

Kunskap om de nationella minoriteterna och kommunens skyldigheter inom minoritetspolitiken är generellt sett låg, även bland kommunala tjänstemän och politiker. Övertorneå kommun anser att det är mycket viktigt att minoritetspolitiken lyfts fram och att man fortsättningsvis integrerar det på samma sätt som exempelvis jämställdhet.

Att flytta över bestämmelserna gällande förskola och äldreomsorg till skollagen respektive socialtjänstlagen tror Övertorneå kommun skulle leda till mycket positiva effekter. Det skulle då bli tydligt att det är lika viktigt och självklart som allt annat i skollagen respektive socialtjänstlagen.

#### *Det grundläggande skyddet*

De nuvarande bestämmelserna om det grundläggande skyddet har varit svårtolkade, vilket lett till att många inte vet vilka skyldigheter kommunen har och därför inte heller kan arbeta för att uppfylla lagens krav. Övertorneå kommun ställer sig därför mycket positiv till utredningens förslag gällande det grundläggande skyddet. Övertorneå kommun anser dock att de föreslagna ändringarna fortfarande kan vara svårtolkade, varför det bör utarbetas tydligare riktlinjer med konkreta exempel på vad kommuner ska och bör göra i arbetet med det grundläggande skyddet.

#### *Samråd och annat inflytande*

Övertorneå kommun anser som utredningen konstaterat att det finns anledning att förtydliga vad det innebär att samråda. En förtydligad reglering och tydligare riktlinjer behövs, men de bör även kunna anpassas efter lokala förutsättningar.

Vad gäller barn och unga och att de inte kommer till tals i frågor beror i Övertorneå på att det är svårt att nå unga för exempelvis samråd. Det finns inte heller några lokala ungdomsorganisationer för de nationella minoriteterna. För att språket ska leva vidare är det dock viktigt att även de unga kommer till tals, varför det är viktigt att poängtera det i lagstiftningen.

#### *Statsbidrag*

Övertorneå kommun ställer sig positiv till att statsbidraget till minoritetsorganisationerna föreslås öka. Övertorneå kommun anser dock att även statsbidraget till kommuner och landsting bör öka. Även vad gäller statsbidraget har de nuvarande reglerna varit svårtolkade, och det har varit svårt att veta hur statsbidraget kan användas.

Som nämns i utredningen spelar det lokala föreningslivet en viktig roll för minoritetspolitikens genomförande och det har därför ansetts vara i linje med minoritetslagens syfte att statsbidraget används till arrangemang eller språkprojekt som ordnas av dessa i samarbete med minoritetsföreningar. Övertorneå kommun får in en hel del sådana externa ansökningar, varför Övertorneå kommun fördelat en del av statsbidraget till de externa. De år som Övertorneå kommun inte fördelat något till externa, har det uppstått motsättningar och kritik från minoritetsorganisationerna och inom samrådsgruppen. Om det ska vara möjligt att även fortsättningsvis fördela en del av statsbidraget till de externa, behöver kommunerna ett högre statsbidrag för att kunna uppfylla lagens krav. I annat fall bör det framgå av lagen eller andra föreskrifter att statsbidraget endast ska användas till kommunens merkostnader, så att sådana konflikter inte uppstår.

#### *Förskola på minoritetsspråk*

Förslaget om att kommuner fortsättningsvis ska erbjuda hela eller en väsentlig del av utbildningen i förskolan på minoritetsspråket ser Övertorneå kommun som mycket positivt. Det nuvarande kravet att hela eller delar av verksamheten ska ske på minoritetsspråk är både otydlig och svårtolkad, och begreppet delvis kan tolkas så att knappt något görs. Utredningens förslag är tydligare och ställer högre krav på förskoleverksamheten, vilket är positivt för de nationella minoriteterna.

Övertorneå kommun är också positiva till att regeringen ger skolverket i uppdrag att ta fram stöd om förskola på minoritetsspråk samt fortbildning och annat metodstöd för förskollärare. Det är svårt för förskollärarna att jobba med två språk parallellt, varför det är viktigt med bra läromedel, kompetensutveckling och inspiration.

#### *Språkcentrum*

Att inrätta språkcentrum för meänkieli och finska är mycket positivt och viktigt för kulturen och språkrevitaliseringen. Vid placering av språkcentrum är det viktigt att tänka på att det bör placeras där det aktuella språket är levande och fortfarande talas, även av den yngre befolkningen. Språkcentrum bör också placeras centralt i förhållande till samtliga kommuner där språket används. Det är också fördelaktigt att placera språkcentrum i närheten till finska Tornedalen, där det också talas meänkieli. Det skulle troligtvis medföra en ökad samhörighet och språkutveckling, då det i så fall vore enkelt att samarbeta med Finland. Möjligheten till utbyte av information, gemensamma arrangemang och aktiviteter vore mycket positivt för språket och kulturen. Övertorneå kommun anser därför att språkcentrum bör placeras i Övertorneå.

I Övertorneå finns även Nordkalottens kultur- och forskningscentrum, där det finns en omfattande och unik samling av minoritetsspråkig litteratur, ljudfiler, släktforskningsmaterial och annat från hela Nordkalotten. Intill Nordkalottens kultur- och forskningscentrum ligger Tornedalens folkhögskola, som har en lång tradition och erfarenhet av folkbildning i Tornedalen. Folkhögskolan har även utbildningar och distanskurser i meänkieli.

---

Tomas Mörtberg  
Kommunstyrelsens ordförande